

O B R A Z L O Ž E N J E

Nacrta zakona o štrajku

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana IV.A.20.(1) d), a u vezi sa članom III.2. e) i člana II. A.2.1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema odredbama člana IV.A.20.(1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti, a prema odredbi člana III. 2. e) federalna vlast i kantoni nadležni su za socijalnu politiku.

Odredbama člana II A.2.1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine utvrđeno je da Federacija Bosne i Hercegovine osigurava primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda, a posebno osigurava provođenje ratificiranih međunarodnih konvencija.

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, članom II. 1. I) svim licima na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine garantirane su osnovne slobode, između ostalih, i sloboda okupljanja, sloboda udruživanja, sloboda osnivanja i pripadanja sindikatima i sloboda neudruživanja.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Važeći Zakon o štrajku donesen je 1998. godine i objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“ broj: 14/98.

Pravo na štrajk jedno je od osnovnih sindikalnih prava koje spada u ekonomska i socijalna prava, te se iz tih razloga ukazala potreba za izradom novog Zakona koji će odgovoriti trenutnim potrebama sveukupnog ekonomsko stanja kao i potrebama radnika izazvanih novim ekonomskim i tržišnim uvjetima.

Pravo na štrajk se ostvaruje u okviru sindikalne slobode i predstavlja organizovani i unaprijed najavljeni pritisak radnika na poslodavce radi priznavanja ekonomskih i socijalnih interesa, te je stoga bilo neophodno detaljno i sveobuhvatno pristupiti uređenju načina ostvarivanja ovog prava.

Cilj ovog zakona je da štrajk bude krajnji oblik rješavanja kolektivnih radnih sporova i to onda kada nije moguće da se kolektivni spor riješi mirnim putem, odnosno nekim od oblika mirnog rješavanja. Štrajk ne treba da upropasti poslodavca nego da dovede do rješenja kolektivnog spora, te su tom smislu i predložena rješenja u Nacrtu.

Pravo na štrajk promatra se u okviru odredbi koje uređuju sindikalnu slobodu.

Univerzalnom deklaracijom o pravima čovjeka iz 1948. godine svima je zagantirano pravo da učestvuju u osnivanju sindikata ili da se pridruže sindikatu u cilju osiguranja svojih interesa.

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine također utvrđuje pravo na udruživanje. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine utvrđuje pravo na štrajk.

U skladu sa obavezama kao članice Međunarodne organizacije rada, Bosna i Hercegovina je dužna implementirati i ratificirane konvencije. U ovom slučaju relevantne konvencije koje se odnose na reguliranje prava na štrajk su Konvencija o pravu na udruživanje (poljoprivreda)- C. 11, Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje – C. 87, Konvencija o pravu na organiziranje i kolektivno pregovaranje – C. 98.

Izmijenjena Evropska socijalna povelja Savjeta Evrope utvrđuje pravo na kolektivno pregovaranje, uključujući pravo na štrajk (član 6). Pravo na štrajk mora osigurati svaka država ugovornica i ono može da se ograniči samo u skladu sa Zakonom radi zaštite prava i sloboda, zaštite općeg interesa, državne sigurnosti, javnog zdravlja i morala.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Članom 1. uređen je predmet Zakona i određen pojam štrajka pod kojim se podrazumijeva organizovani prekid rada u privrednom društvu, ustanovi i kod drugog pravnog ili fizičkog lica.

Ovim zakonom je određeno da se štrajk organa unutrašnjih poslova, uprave i službi za upravu, uređuje posebnim zakonom.

Član 2. Ovim članom propisuje se pravo radnika da slobodno odlučuju o učešću u štrajku, te da organizovanje i učestvovanje u štrajku ne predstavlja povredu ugovora o radu, ukoliko je isti organizovan u skladu sa odredbama ovog zakona, kolektivnog ugovora i pravila sindikata.

Utvrđena je zabrana poslodavcu da sprječava radnike da organizuju štrajk i da učestvuju u njemu, da upotrebljava prijetnje i prinude radi okončanja štrajka, te da radi neučestvovanja u štrajku omogućiti određene povlastice za radnike koji ne učestvuju u štrajku

Član 3. Ovim članom predviđene su vrste štrajka, te je propisano da se štrajk može organizovati kod poslodavca kao cjeline ili u njegovom organizacionom dijelu, području djelatnosti, kao generalni štrajk, kao štrajk upozorenja ili štrajk solidarnosti.

Čl. 4. i 5. propisano je ko donosi odluku o stupanju u štrajk i koji elementi odlukom o stupanju u štrajk moraju biti utvrđeni.

Član 6. Ovim članom uređeni su rokovi za najavu štrajka poslodavcu odnosno nadležnom ministarstvu unutrašnjih poslova.

Čl. 7. i 8. uređena je obaveza sporazumnog rješavanja nastalog spora ili povjeravanje nastalog spora posebnom tijelu za mirenje koje strane u sporu sporazumno formiraju. Utvrđena je zabrana započinjanja štrajka prije okončanja postupka mirenja predviđenog Zakonom o radu, drugim posebnim zakonom odnosno prije provođenja drugog načina mirnog rješavanja spora o kojem su se stranke sporazumjele, s tim da postupak mirenja ne može trajati duže od pet dana od dana dostavljanja zahtjeva tijelu za mirenje.

Članom 9. uređen je postupak arbitraže, imenovanje arbitara i arbitražnog vijeća i konačnost arbitražne odluke.

Članom 10. utvrđene su obaveze organizatora i učesnika u štrajku sa aspekta zaštite zdravlja i sigurnosti ljudi i imovine.

Članom 11. utvrđena je zabrana započinjanja štrajka prije utvrđivanja sporazuma između poslodavca i sindikata o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, utvrđena sadržina navedenog sporazuma, zabrana ograničavanja prava na štrajk predmetnim sporazumom. Također propisan je rok od tri dana od dana prijema odluke o stupanju u štrajk u kojem je poslodavac obavezan da sindikatu ponudi prijedlog poslova koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, a u slučaju da poslodavac ne ponudi prijedlog poslova koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka predviđena je mogućnost da sindikat može predložiti poslodavcu poslove koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka.

Čl. 12.-14. U slučaju da sindikat i poslodavac u roku od tri dana od dana prijema prijedloga poslova se ne uspiju sporazumjeti o poslovima koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, nastali spor se povjerava arbitraži, odnosno drugom tijelu predviđenom za mirno rješavanje nastalog spora.

Ovaj spor ne može trajati duže od tri dana od dana dostavljanja zahtjeva za sporazumno rješavanje tijelu predviđenom za mirno rješavanje. Odluka tijela za mirno rješavanje ovog spora je obavezujuća i konačna i protiv nje se ne može uložiti žalba niti voditi sudski spor. Predviđena je sudska nadležnost u slučaju da tijelo za mirno rješavanje ne uspije postići sporazum u pogledu poslova koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka odnosno ne usaglase u pogledu sastava mirovnog tijela.

Čl. 15.-19. Ovim članovima reguliran je štrajk u djelatnostima od općeg i posebnog interesa, postupak, određivanje minimuma procesa rada, te propisan rok od najkasnije 20 dana za najavu štrajka prije početka štrajka, uz mogućnost da poslodavac, a u cilju obezbjeđenja minimuma procesa rada, zahtjeva da najviše 1/3 radnika bude u procesu rada.

Članom 20. ovim članom je zabranjeno poslodavcu da zaposli nove radnike koji bi zamijenili radnike koji su u štrajku, a radnike koji ne učestvuju u štrajku može isključiti iz procesa rada samo kao odgovor na već započeti štrajk, te uvjeti pod kojima poslodavac može koristiti ovu mogućnost.

Čl. 21. i 22. utvrđena su prava i obaveze radnika koji učestvuju u štrajku, a naročito pravo poslodavca da radniku koji sudjeluje u štrajku smanji plaću srazmjerno vremenu sudjelovanja u štrajku, ukoliko se poslodavac i štrajkački odbor drugačije ne

dogovore. Takođe su utvrđeni izuzeci u pogledu smanjenja plaće, kao i pravo na socijalno osiguranje radnika u štrajku.

Članom 23. utvrđeni su uvjeti pod kojima se može sudskim putem zabraniti štrajk.

Članom 24. i 25. regulirana je mogućnost traženja sudske zabrane zbog nezakonitog isključenja sa rada i naknada štete, te je utvrđena nadležnost suda u ovom slučaju.

Članom 26. Ovim članom utvrđena je nadležnost inspekcija nad primjenom ovog zakona.

Kaznenim odredbama uređeno je pitanje odgovornosti sindikata odnosno poslodavaca za propisane prekršaje i visine kazne za pojedine prekršaje. (čl. 27. i 28.)

Prelaznim i završnim odredbama utvrđen je prestanak primjene Zakona o štrajku („Službene novine FBiH, br: 14/98) danom stupanja na snagu ovog zakona.

IV FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati sredstva u Budžetu Federacije BiH.